

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

Рішення вченої ради університету
30 серпня 2023 року, протокол № 2

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

30 серпня 2023 року

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ, ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ,
РЕСУРСИ ТА СЕРВІСИ
У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ»
для підготовки на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістра
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування
галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування

м. Хмельницький
2023

РОЗРОБНИК:

доцентка кафедри публічного управління та адміністрування, кандидатка наук з державного управління, доцентка
28 серпня 2023 року

_____ Людмила ТРЕБИК

СХВАЛЕНО:

Рішення кафедри публічного управління та адміністрування
28 серпня 2023 року, протокол № 1

Завідувач кафедри, доктор наук з державного управління, професор
28 серпня 2023 року

_____ Едуард ЩЕПАНСЬКИЙ

Деканеса факультету управління та економіки, кандидатка економічних наук, доцентка
28 серпня 2023 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО:

Рішення методичної ради університету
28 серпня 2023 року, протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної ради університету, кандидатка наук з державного управління, доцентка
28 серпня 2023 року

_____ Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни	–	2
2.	Заплановані результати навчання	–	3
3.	Програма навчальної дисципліни	–	4
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	8
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 8
	4.2.	Аудиторні заняття	– 9
	4.3.	Завдання для самостійної роботи аспірантів	– 9
5.	Методи навчання та контролю	–	10
6.	Схема нарахування балів	–	10
7.	Рекомендовані джерела	–	11
	7.1.	Нормативно-правові акти	– 11
	7.2.	Основні джерела	– 13
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	13

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 28 Публічне управління та адміністрування
2. Код і назва спеціальності	– 281 Публічне управління та адміністрування
3. Назва освітньої програми	– Освітньо-професійна програма «Магістр публічного управління та адміністрування. Територіальне управління та місцеве самоврядування»
4. Назва дисципліни	– Електронне урядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси у публічному управлінні та адмініструванні
5. Тип дисципліни	– обов'язкова
6. Код дисципліни	– МППО 4
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– другий
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– магістр
9. Курс / рік навчання	– перший
10. Семестр	– другий
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 4,5 / 135
2) денна /заочна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 42/16
% від загального обсягу	– 31/12
лекційні заняття (годин)	– 4/2
% від обсягу аудиторних годин	– 9,5/12,5
семінарські заняття (годин)	– 38/14
% від обсягу аудиторних годин	– 90,5/87,5
самостійна робота (годин)	– 93/119
% від загального обсягу	– 69/88
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 2,5/1
самостійної роботи	– 5,5/7
12. Форма семестрового контролю	– екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	

1) попередні дисципліни	– МППО 1 Публічна політика та врядування – МППО 3 Стратегічне управління та управління змінами МППО 5 Публічна служба
2) супутні дисципліни	– МППО 8 Територіальне управління та розвиток місцевого самоврядування – МППО 9 Технології публічного управління та адміністрування
3) наступні дисципліни	– МППВ 3.6 Цифрова держава та електронна демократія – МППВ 3.8 Співробітництво територіальних громад
14. Мова вивчення дисципліни	– українська

2. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Електронне урядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси у публічному управлінні та адмініструванні» забезпечує досягнення загальних та фахових компетентностей та результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою «Магістр публічного управління та адміністрування. Територіальне управління та місцеве самоврядування».

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 3. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК 5. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 3. Здатність організовувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування.

СК 6. Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.

Результати навчання:

РН 04. Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування.

РН 05. Визначати пріоритетні напрями впровадження електронного урядування та розвитку електронної демократії.

РН 08. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

РН 10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Електронне урядування як прогресивна форма організації публічного управління та адміністрування

Концептуальні засади електронного урядування та категорійно-понятійний апарат, основні підходи до формулювання базових понять. Основні фактори впливу на розвиток та впровадження електронного урядування. Електронне урядування як прогресивна форма організації державного управління. Теорія сучасного державного менеджменту та теорія політичних мереж як теоретична основа електронного урядування, їх переваги та обмеження. Основні принципи, мета, цілі та стратегічні завдання електронного урядування. Електронне урядування як одна з базових технологій інформаційного суспільства та етап впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в діяльність особи, суспільства та держави.

Підвищення ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування за рахунок використання інформаційно-телекомунікаційних технологій. Етапи впровадження електронного урядування в Україні. Зв'язок електронного урядування з міжнародною ініціативою «Партнерство «Відкритий уряд». Моделі електронного урядування. Нормативно-правове забезпечення електронного урядування. Система законодавчих актів з електронного урядування.

Тема 2. Електронна демократія та електронна держава

Електронна демократія: сутність, мета, завдання. Демократичне суспільство та правова держава як обов'язкові умови електронної демократії та електронного урядування. Участь громадян, громадських організацій та суб'єктів господарювання у формуванні державної політики. Електронні вибори як елемент представницької демократії. Електронне голосування як засіб зміцнення демократії. Переваги та недоліки електронної демократії.

Електронний уряд як складова електронного урядування – єдиної інфраструктури міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування між собою, з громадянами і суб'єктами господарювання. Автоматизація процесів функціонування уряду, як пріоритетний напрям електронної демократії. Електронне звернення громадян.

Проблеми цифрової нерівності в контексті розбудови інформаційного суспільства та розвитку електронного урядування. Шляхи подолання цифрової нерівності в Україні і світі. Методики вимірювання цифрової нерівності.

Тема 3. Зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження електронного урядування

Загальносвітові тенденції як фактор впливу на е-урядування: глобалізація, розвиток інформаційного суспільства, зростання складності та невизначеності, а також кількості та рівня загроз в інформаційній сфері. Основні підходи та моделі до побудови електронного уряду. Архітектура та елементи електронного уряду.

Впровадження та застосування електронного урядування в зарубіжних країнах. Мережева інфраструктура е-уряду країн Євросоюзу. Система міжвідомчої електронної взаємодії уряду. Міжнародні стандарти е-урядування, міжнародні документи, які містять рекомендації, вимоги для держав-учасниць, що мають намір будувати чи розвивати у себе ефективне інформаційне суспільство. Світова практика нормативного регулювання діяльності електронного урядування. Базові принципи електронного урядування в країнах Європи. Принципи електронної демократії, якості державних послуг, доступу до державних послуг, приватність і захист даних в країнах Європи.

Тема 4. Сучасні інфраструктури електронної ідентифікації та авторизації громадян

Електронний підпис та робота з ним. Застосування електронного цифрового підпису. Електронні паспорти. Унікальні персональні номери як засіб ідентифікації громадян.

ID.GOV.UA - універсальна платформа для е-ідентифікації та автентифікації користувачів. Власники інформаційних систем, надавачі електронних довірчих послуг та постачальники послуг електронної ідентифікації. Нормативно-правове регулювання електронної ідентифікації в Україні. Схеми електронної ідентифікації. Надавачі електронних довірчих послуг. Системи для автентифікації. Системи для створення та перевірки кваліфікованого електронного підпису (КЕП). Банк-ідентифікатор системи BankID Національного банку України. Перевірка електронного підпису та підпис файлів.

Тема 5. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів публічної влади

Інформація в публічному управлінні: поняття, види. Інформаційний процес. Методи виявлення інформації, засновані на аналізі проблемних ситуацій та функціонально-посадових обов'язків державних службовців. Підходи до обробки інформації: кількісна обробка; якісний аналіз. Поняття інформаційної системи. Загальні характеристики інформаційних систем. Джерела інформації та носії при побудові управлінської інформаційної системи. Реалізації громадянами України свого права на інформацію. Аналіз та тлумачення закону України від 13.01.2011 № 2939-VI «Про доступ до публічної інформації». Комунікаційний процес. Етапи, що утворюють комунікаційний процес. Зворотний зв'язок, як необхідна умова ефективного обміну інформацією. Перешкоди в обміні інформацією в державній установі.

Державна політика та публічне управління з питань впровадження електронного документообігу (ЕДО) з використанням електронного цифрового підпису (ЕЦП). Національна система електронного цифрового підпису, її організаційна структура, функції та завдання суб'єктів ЕЦП. Стандартизації в сфері ЕЦП, стан та перспективи розвитку національної системи ЕЦП та її нормативно-правова база. Стан впровадження ЕДО в органах влади, основні проблеми в сфері ЕДО та шляхи їх розв'язання.

Поняття хмарних технологій. Сучасне програмне та апаратне забезпечення хмарних технологій. Приклади використання хмарних технологій в діяльності організації. Реінжиніринг, смарт- та блокчейн-технології в публічному управлінні.

Тема 6. Робота з порталом та застосунком ДІА та порталом ДІА.Бізнес

Нормативно правове регулювання ДІА. Що таке ДІА? ДІА -портал, як онлайн-сервіс державних послуг. ДІА -мобільний застосунок з електронними документами, та даними про людину з реєстрів. ДІА освіта, ДІА Бізнес, ДІА ЦНАПИ, ДІА City. Робота із порталом ДІА по різних сферах та через життєві події та ситуації. Робота з персональним кабінетом на порталі ДІА.

Тема 7. Робота із електронними реєстрами та інтероперабельність державних електронних інформаційних ресурсів в Україні

Інтероперабельність державних реєстрів та відкриті урядові дані. Інтероперабельність (електронної взаємодії) інформаційних систем та державних реєстрів (відкритих урядових даних) в органах публічної влади, їх склад та забезпечення, принципи побудови та використання. Механізми ідентифікації суб'єктів та об'єктів сервісної діяльності, впровадження систем електронного документообігу.

Портальні та хмарні технології електронного надання управлінських послуг Основні характеристики та класифікація електронних послуг органів публічної влади. Організаційно-управлінські засади їх запровадження; алгоритми реалізації електронного надання управлінських послуг. Portal- та cloud- технології електронних послуг. Рівні інтерактивності порталів органів публічної влади. Вимоги до урядових ресурсів, розміщених на порталах органів публічної влади. Робота із різними електронними реєстрами органів публічної влади.

Тема 8. Інструментарій реалізації сервісної діяльності органів публічної влади

Клієнтизм та основи сервісної діяльності держави. Понятійно-категоріальний апарат сервісної діяльності органів публічної влади. Організаційні та інституційні основи, що забезпечують вироблення й реалізацію нової сервісно-орієнтованої державної політики України.

Організація діяльності центрів надання адміністративних послуг. Зміст і сутність реалізації сервісно-орієнтованої державної політики. Організаційно-правові, інформаційно-технологічні, ресурсно-комунікаційні аспекти сервісної діяльності центрів надання адміністративних послуг.

Віртуальна міська рада та портали надання послуг. Портالي – основна інформаційно-технологічна форма організації комунікацій в електронному урядуванні. Портали органів публічної адміністрації: актуалізація, контент, інтерфейс, дизайн. Робота з електронними кабінетами та сайтами органів публічної влади.

Нормативно-правове регулювання питання надання адміністративних послуг. Критерії та методи оцінки якості надання адміністративних послуг.

Електронні послуги як складова електронного урядування. «Єдине вікно», муніципальні послуги, публічні послуги, одержувач адміністративної послуги, реєстр адміністративних послуг, собівартість адміністративної послуги тощо.

Удосконалення надання адміністративних послуг в органах державної влади та органах місцевого самоврядування шляхом використання інформаційно-телекомунікаційних технологій.

Тема 9. Відкриті державні дані громадянам, державним та іншим організаціям

Формати даних. Набори даних. Поширені машиночитані формати – CSV, XML, JSON. Оприлюднення наборів даних. Зв'язані відкриті дані. Екосистема відкритих даних та оцінка готовності до запровадження відкритих даних. Дані у вільному доступі для використання й поширення, зокрема з комерційною метою.

Робота з порталом відкритих даних. Набори даних та їх формування. Роль розпорядників та користувачів у розвитку відкритих даних. ДІЯ. Відкриті дані – центр компетенцій в сфері відкритих даних.

Напрями розвитку сервісів відкритих даних для забезпечення ефективного функціонування е-уряду. Світовий досвід використання відкритих даних. Українські проекти використання відкритих даних. Створення власного проекту на основі відкритих даних.

Публічні закупівлі. Робота із системами та порталами, що складають електронну систему організацію публічних закупівель: Prozorro, Dozorro, Ві.prozorro, майданчики та ін.

Тема 10. Забезпечення інформаційної безпеки та кібербезпеки в органах публічної влади

Поняття про інформаційну безпеку. Об'єкти інформаційної безпеки. Соціальний об'єкт. Технічний об'єкт. Основні принципи забезпечення інформаційної безпеки. Цілі та завдання державної інформаційної політики, щодо інформаційної безпеки. Безпека роботи в мережі Інтернет. Кіберзлочинність. Основні перешкоди на шляху боротьби із кіберзлочинністю. Інформаційні війни. Форми проведення інформаційних війн та зовнішньої інформаційної агресії. Система інформаційної безпеки відносин соціальних об'єктів у межах впровадження електронного урядування: форми взаємодії – чинник загрози – можливий наслідок – шляхи запобігання загрозам. Загрози інформаційній безпеці України. Принципи організації інформаційного захисту електронного урядування; основні виклики та завдання побудови системи забезпечення кібербезпеки. Методи інформаційної безпеки та захисту персональних даних.

Тема 11. Технології розвитку електронного урядування та електронної демократії

Поняття «розумне місто», «електронне місто», «електронний регіон». Розвиток електронного урядування на місцевому та регіональному рівнях в Україні. Досвід впровадження електронного урядування в містах Львів, Вінниця та Хмельницький та ін.

Сучасні тенденції розвитку цифрових технологій. Хмарні та мобільні технології як підґрунтя розвитку електронного урядування. Технології Інтернет речей і «розумні речі». Штучний інтелект в публічному управлінні та адмініструванні. Розвиток громадських проектів з допомогою цифрових технологій.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
		Денна форма					Заочна форма						
		усього	у тому числі				усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд		с.р.	л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1.	Електронне урядування як прогресивна форма організації публічного управління та адміністрування	14	2		4		8	13	2	-	1	-	10
2.	Електронна демократія та електронна держава	9	-		2		7	9	-	-	1		8
3.	Зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження електронного урядування	9	-		2		7	8			-		8
4.	Сучасні інфраструктури електронної ідентифікації та авторизації громадян	11	1		2		8	11	-		2		9
5.	Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів публічної влади	11	-		4		7	10	-		-		10
6.	Робота з порталом та застосунком ДІА та порталом ДІА.Бізнес.	14	-		4		10	14	-		2		12
7.	Робота із електронними реєстрами та інтероперабельність	14	1		4		9	17	-		2		15

	державних електронних інформаційних ресурсів в Україні												
8.	Інструментарій реалізації сервісної діяльності органів публічної влади	15	-	6	9	14	-	2					12
9.	Відкриті державні дані громадянам, державним та іншим організаціям	16	-	4	12	12	-	2					10
10.	Забезпечення інформаційної безпеки та кібербезпеки в органах публічної влади	13	-	4	9	17	-	2					15
11.	Технології розвитку електронного урядування та електронної демократії	9	-	2	7	10	-	-	-				10
	Усього годин	135	4	-	38	-	93	135	2	-	14	-	119

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних, лабораторних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної/заочної форми навчання включає проходження освітніх курсів на освітніх платформах, зокрема ДІЯ.Освіта, що дотичні до даної дисципліни.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Студенти денної/заочної форми навчання можуть виконувати індивідуальні завдання у формі наукової роботи (стаття, тези, робота на науковий конкурс тощо).

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) створення проблемних ситуацій;

- 3) видача випереджальних завдань до лекції;
- 4) слайдова презентація;
- 5) експрес-опитування, діалог, дискусія;
- 6) методи активного слухання та методи зворотного зв'язку.

На семінарських (лабораторних) заняттях застосовуються:

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань;
- 2) вирішення завдань лабораторних робіт, ситуаційних завдань та кейсів із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- 3) захист підготовленої презентації, сайту, проектів із тем дисципліни;
- 5) методи активного слухання, диференціації та методи рефлексії.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни може проводитися методами:

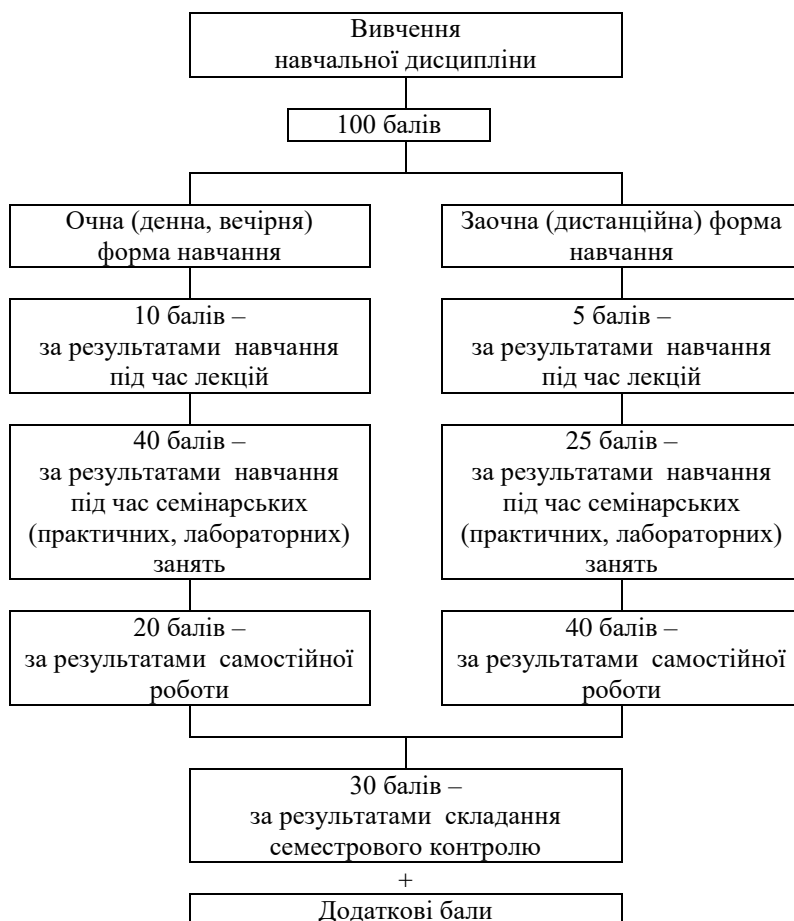
- 1) тестовий контроль, щодо засвоєння теоретичного матеріалу (Forms, Kahoot, Menti та інші онлайн інструменти контролю знань);
- 2) практична перевірка завдань лабораторних робіт, що виконанні із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- 3) метод самоконтролю у можливості студента виконувати правильно завдання лабораторних робіт та досягати результатів;
- 4) метод самооцінки під час моделювання ситуаційних задач із застосуванням сучасних інформаційних.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Структура екзаменаційного білету: 10 тестових завдань та практичні завдання, що виконуються на ПК.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 до «Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова» (в редакції рішення вченої ради ХУУП імені Леоніда Юзькова від 28 серпня 2020 року, протокол № 1, з 01 вересня 2020 року, наказ ХУУП імені Леоніда Юзькова від 28 серпня 2020 року № 312 / 20).

6.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1 Нормативно-правові акти

1. Стратегія сталого розвитку "Україна -2020": Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Tex>
2. Деякі питання документування управлінської діяльності: Постанова Каб. Міністрів України від 17.01.2018 р. № 55: станом на 22 груд. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-п>.
3. Деякі питання електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів: Постанова Каб. Міністрів України від 08.09.2016 р. № 606: станом на 8 лип. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/606-2016-п>.
4. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 р. № 5203-VI: станом на 19 лют. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>.
5. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо функціонування офіційних веб-сайтів органів виконавчої влади: Постанова Каб. Міністрів України від 12.06.2019 р. № 493. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/493-2019-п>.
6. Про внесення змін до Положення про формування та виконання Національної програми інформатизації: Постанова Каб. Міністрів України від 22.05.2019 р. № 440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2019-п>.
7. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI: станом на 19 лют. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
8. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII: станом на 1 січ. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>.
9. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV: станом на 1 січ. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.
10. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20.11.2012 р. № 5492-VI: станом на 12 січ. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17>.
11. Про запровадження Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства: Постанова Каб. Міністрів України від 28.11.2012 р. № 1134. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1134-2012-п>.
12. Про затвердження Положення про Єдину інформаційну систему соціальної сфери: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 № 404 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/404-2021-%D0%BF>.
13. Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних: Постанова Каб. Міністрів України від 21.10.2015 р. № 835: станом на 11 лют. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-п>.

14. Про затвердження Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів : Постанова Каб. Міністрів України від 17.03.2004 р. № 326 : станом на 25 лют. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2004-п>.
15. Про затвердження Положення про формування та виконання Національної програми інформатизації : Постанова Каб. Міністрів України від 31.08.1998 р. № 1352 : станом на 14 трав. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1352-98-п>.
16. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного порталу адміністративних послуг : Постанова Каб. Міністрів України від 03.01.2013 р. № 13 : станом на 26 трав. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/13-2013-п>.
17. Про затвердження Порядку проведення експертизи Національної програми інформатизації та окремих її завдань (проектів) : Постанова Каб. Міністрів України від 25.07.2002 р. № 1048 : станом на 10 квіт. 2009 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1048-2002-п>.
18. Про затвердження Порядку проведення моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 449. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/449-2020-%D0%BF>.
19. Про затвердження Порядку формування та виконання галузевої програми і проекту інформатизації : Постанова Каб. Міністрів України від 18.12.2001 р. № 1702 : станом на 14 черв. 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-2001-п>.
20. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР : станом на 1 січ. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр>.
21. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI : станом на 13 лют. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.
22. Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади : Постанова Каб. Міністрів України від 29.08.2002 р. № 1302 : станом на 25 лют. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1302-2002-п>.
23. Про заходи щодо посилення контролю за обґрунтованістю проектів інформатизації діяльності центральних органів виконавчої влади : Постанова Каб. Міністрів України від 16.02.1998 р. № 160 : станом на 3 верес. 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-98-п>.
24. Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи "Електронний Уряд" : Постанова Каб. Міністрів України від 24.02.2003 р. № 208. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208-2003-п>.
25. Про Концепцію Національної програми інформатизації : Закон України від 04.02.1998 р. № 75/98-ВР : станом на 1 січ. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/75/98-вр>.
26. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР : станом на 13 лют. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
27. Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні: Закон України від 05.11.2021 р. № 1871-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1871-20>.
28. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки : Закон України від 09.01.2007 р. № 537-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16>.
29. Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади : Постанова Каб. Міністрів України від 04.01.2002 р. № 3 : станом на 25 верес. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3-2002-п>.
30. Про Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.2021 № 99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/99-2021-%D0%BF>.
31. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.

32. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-p>
33. Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 797-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80#Text>

7.2. Основні джерела

1. Електронне урядування та електронна демократія: навчальний посібник: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. Київ, 2017
2. Поняття публічних послуг. Розробка та реалізація Плану вдосконалення послуги. Посібник для територіальних громад / Бурдавіцина М.О., Муратова О.В. USAID, 2021. 112 с.
3. Скорик О.О., Рябоконт Н.П. Цифрова трансформація моделі публічного управління: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 7. С. 3–17. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/52.pdf.
4. Требик Л.П. Штучний інтелект для трансформаційних змін державних інституцій та розвитку цифрового суспільства *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія «Державне управління»*. 2021. № 1. URL: <http://vdu-nuczu.net/ua/11-ukr/storinkaavtora/138-trebik-l-p-shtuchnij-intelekt-dlya-transformatsijnikh-zmin-derzhavnikh-institutsij-ta-rozvitku-tsifrovogo-suspilstva>.
5. Требик Л.П. Онлайн тренінги та самотренінги для ціленаправленої практики та удосконалення цифрової компетентності публічного службовця. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія «Державне управління»*. 2021. № 2. URL: <http://vdu-nuczu.net/ua/11-ukr/storinkaavtora/315-trebik-l-onlajn-treningi-ta-samotreningi-dlya-tsilenapravlenoji-praktiki-ta-udoskonalennya-tsifrovoji-kompetentnosti-publichnogo-sluzhbovtstva>.
6. Trebyk L. Contemporary Trends in the Use of Social Media in Marketing and Branding. *Marketing and Branding Research*, 9 (1) (2022), 31-41. <https://doi.org/10.32038/mbr.2022.09.01.03>.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1.	https://zakon.rada.gov.ua/	Інформаційно-пошукова система «Законодавство України»
2.	http://www.irbis-nbuv.gov.ua/	База даних Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
3.	https://id.gov.ua/	Інтегрована система електронної ідентифікації
4.	https://diia.gov.ua/	Державні послуги онлайн
5.	http://www.president.gov.ua	Веб-портал Адміністрації Президента України
6.	http://www.kmu.gov.ua	Веб-портал Кабінету Міністрів України
7.	https://data.gov.ua/	Портал відкритих даних
8.	https://business.diia.gov.ua/	Дія.Бізнес
9.	https://diia.data.gov.ua/	Дія. Відкриті дані
10.	https://vzaemo.diia.gov.ua/	Взаємодія Провідник у світ е-демократії
11.	https://osvita.diia.gov.ua/	Дія.Цифрова Освіта
12.	https://thedigital.gov.ua/	Веб-сайт Міністерства та Комітету цифрової трансформації України
13.	https://igov.gov.ua/	Гід з державних послуг
14.	http://my.gov.ua/	Портал електронних сервісів Мінекономіки
15.	https://nads.gov.ua/	Національне агентство України з питань державної служби
16.	https://paperless.diia.gov.ua/	Підтримка paperless
17.	https://online.minjust.gov.ua/	Он-лайн будинок юстиції
18.	https://prozorro.gov.ua/	Система публічних закупівель PROZORRO